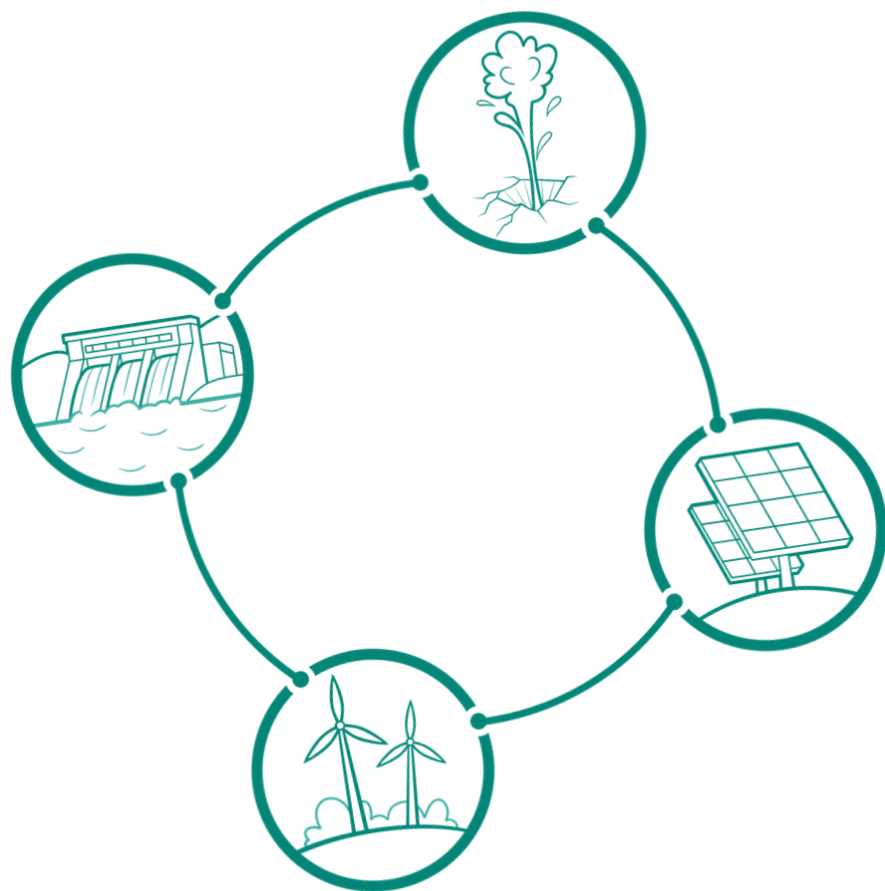




Освітня програма “Енергія для молоді”

Посібник для тренерів

www.energyliteracyforyouth.eu



Вступ до навчальної програми ELY

Проект Energy Literacy for Youth (ELY), що фінансується програмою Erasmus+, має на меті створити інклюзивний навчальний курс, який підвищує обізнаність молоді з меншими можливостями щодо енергетики по всій Європі.

Навчальний курс — це більше, ніж просто набір занять. Це інструмент, який перетворює знання про енергію на впевненість, відчуття власного впливу та соціальні зміни. Основна мета курсу — підтримати молодь, особливо тих, хто стикається з різними труднощами, допомагаючи розуміти енергетичні виклики та бачити, як вони можуть діяти. Методи курсу поділені на модулі, які залишаються гнучкими — тренери/тренерки можуть адаптувати їх до потреб своїх груп.

Підхід до навчання спрямований на участь та активність, завдяки чому учасники можуть використовувати свої попередні знання. Цей підхід також допомагає розвивати критичне мислення, командну роботу та навички, потрібні для створення справедливих і сталих енергетичних систем. Методи в усіх модулях є інклюзивними та залучаючими. Це означає, що кожен може взяти в них участь. Заняття передбачають рух, обговорення, творчість і прості експерименти. Завдяки цьому люди з різними навичками, віком, мовами та стилями навчання можуть навчатися разом. Учасники діляться ідеями, вчать один від одного та розвивають упевненість, досліджуючи важливі теми у дружній атмосфері.

Цей вступ є лише коротким оглядом. У наступних розділах описано кожен модуль і подано поетапні інструкції до всіх занять. Додаткові матеріали — робочі аркуші, картки, плакати та онлайн-інструменти — доступні на платформі **Energy Literacy for Youth**. Особи, які проводять заняття, можуть там завантажити всі матеріали, необхідні для проведення навчань відповідно до методів ELY.

Запрошуємо ознайомитися з методами, описаними в цьому посібнику, та використовувати їх для розвитку енергетичної обізнаності серед молоді з різними потребами. Під час підготовки до навчання рекомендується також переглянути «Матеріали для тренерів», де подано огляд фактів і головних дискусій щодо змін клімату, кліматичної справедливості та виробництва енергії.



Вступ до навчальної програми ELY

Модуль 1 – Кліматична криза – основи

Цей модуль знайомить з основами науки про зміну клімату та показує, як вона впливає на людей і суспільства. Допомагає заповнити прогалини у знаннях і підтримує відкриту розмову.

Методи: Тиха дискусія для роздумів над знаннями, Правда чи брехня? – перевірка кліматичних фактів у парах, а також Сендвіч із куркою – вправа, що допомагає побачити вплив щоденної їжі на клімат.

Модуль 2 – Енергетичне АБВ

Цей модуль пояснює, звідки береться енергія, як ми її використовуємо та як можемо її заощаджувати. Учасники знайомляться з темою через прості експерименти та практичні дії.

Методи: Енергетична куля – рухлива вправа для обміну думками, Енергетичні експерименти з використанням вітрової станції, сонячної станції та моделей енергоефективності, Кліматична гра – настільна гра про вибори, політику та викиди, а з Lego створюємо майбутні спільноти, дружні до клімату.

Модуль 3 – Кліматична справедливість

Цей модуль вводить поняття кліматичної несправедливості.

Показує, що одні країни викидають більше парникових газів, тоді як інші відчувають сильніші наслідки зміни клімату. Історії та системне мислення допомагають зрозуміти ці зв'язки, а також питання справедливості, відповідальності й щоденного досвіду.

Методи: Хто відповідає за викиди? – аналіз викидів окремих країн; Глобальне картування систем – поєднання енергії, промисловості й суспільства; Марш кліматичних нерівностей – історії, що показують несправедливість; Кліматичні війни – вплив зміни клімату на конфлікти.

Модуль 4 – Активне громадянство

Цей модуль присвячений участі та демократії. Пояснює, як ухвалюються рішення щодо клімату й енергії на різних рівнях і заохочує учасників замислитися над власною роллю.

Методи: Організаційне бінго – знайомство зі світовими кліматичними інституціями; Кліматичні переговори ЄС – рольова гра про створення кліматичної політики; Партисипативна кав'ярня – дослідження різних шляхів участі у кліматичних діях.

Огляд розділів

Модуль 1 Кліматична криза – основи

I. Тиха дискусія	<u>6</u>
II. Правда чи брехня?	<u>8</u>
III. Сендвіч з куркою	<u>9</u>

Модуль 2 Енергетичне АБВ

I. Енергетична куля	<u>11</u>
II. Енергетичні експерименти	<u>13</u>
III. Кліматична гра	<u>17</u>
IV. LEGO-сценарії майбутнього	<u>19</u>

Модуль 3 Кліматична справедливість

I. Хто відповідає за викиди?	<u>22</u>
II. Світове картування систем	<u>24</u>
III. Марш кліматичної нерівності	<u>27</u>
IV. Кліматичні конфлікти	<u>29</u>

Модуль 4 Активне громадянство

I. Організаційне бінго	<u>32</u>
II. Переговори щодо клімату ЄС	<u>34</u>
III. Партисипативна кав'ярня	<u>36</u>



Модуль I

Кліматична криза – основи



Вступ:

Цей модуль знайомить учасниць і учасників з основами наукових знань про зміну клімату та її суспільний вимір. Він допомагає пригадати попередній досвід, зрозуміти ключові процеси та дослідити, як соціально-економічні системи сприяють наслідкам зміни клімату.

Методи:

1. Тиха дискусія – учасниці та учасники мовчки відповідають на запитання щодо зміни клімату, ознайомлюються з думками інших та разом обговорюють вплив зміни клімату на різні сфери суспільного життя.

2. Правда чи брехня? – робота в парах, що передбачає аналіз тверджень про наслідки зміни клімату та сприяє розмові про факти й дезінформацію.

3. Сендвіч з куркою – практична групова вправа, яка полягає у дослідженні ресурсного сліду та сліду CO₂ популярного харчового продукту й поєднанні повсякденних споживчих виборів та політики харчування з темами сталого розвитку і змін клімату.

Освітні цілі:

- Допомогти зрозуміти основні причини та вплив змін клімату.
- Пояснити наукові явища (наприклад, парниковий ефект, викиди) та суспільні наслідки (наприклад, нерівність, адаптація).
- Розвиток критичного мислення щодо взаємозв'язків між практиками, державною політикою та кліматичними проблемами.
- Посилення навчання, заснованого на співпраці, а також комунікативних компетентностей через інтерактивні форми обговорення.
- Посилення спроможності до дії учасників шляхом поєднання їхнього особистого досвіду з глобальними кліматичними процесами.

Інклюзивні елементи:

- Застосування активних, низькопорогових форм участі – учасники вносять власні роздуми та ідеї без потреби мати попередні знання.
- Забезпечення рівного голосу для людей із різним рівнем упевненості в собі шляхом цінування письмових висловлювань, а також роботи в парах і групах.
- Підтримка рівного навчання та роботи в мовно й компетентнісно різноманітних командах завдяки активностям у парах і групах.



Модуль I

Кліматична криза – основи

МЕТОД 1: ТИХА ДИСКУСІЯ



I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг:

- Вступ до теми змін клімату
- Науковий підхід до змін клімату
- Соціальні наслідки змін клімату

2. Автор: MigLAB

3. Освітні цілі:

- Учасниці та учасники вникають у тему, активізуючи власні знання про механізми змін клімату — як їхні причини, так і наслідки, що охоплюють наукові процеси та соціальні наслідки.
- Прогалини у знаннях заповнюються через обговорення та пояснення тренера або тренерки.

4. Тривалість: 60–75 хвилин

5. Матеріали:

- Ручки

Доступні в онлайн-матеріалах ELY:

Плакати із запитаннями та місцем для нотаток

II. Опис методу

Підготовка

- Розставте плакати з гаслами по кімнаті так, щоб між ними був достатній простір і учасники могли вільно рухатися та писати.

A. Вступ (5 хв)

- Тренер/тренерка представляє принцип тихої дискусії: "Кожен з нас по-різному розуміє зміну клімату та її наслідки. Ця вправа дає вам час спокійно активувати власні знання, а потім поділитися ними в групі й презентувати свої думки всім учасникам."

B. Тиха робота – перші реакції (10 хв)

Завдання для учасників:

- "У першому раунді прогуляйтеся кімнатою й перегляньте кожне зображення. Записуйте перші думки та запитання. Дотримуйтеся тиші та зосереджуйтеся на власних міркуваннях."



Модуль І

Кліматична криза – основи

МЕТОД 1: ТИХА ДИСКУСІЯ



ІІІ. Опис методу (продовження)

В. Тихі реакції (10–15 хв)

Інструкція: «Вируште з ручкою в чергову подорож по кімнаті. Прочитайте нотатки інших людей. Дайте відповідь на запитання: Що спільного має це зображення зі зміною клімату? Можна погоджуватися, не погоджуватися або розвивати думки інших. Зберігайте тишу».

С. Групова дискусія (10 хв)

Подбайте про рівну кількість людей у групах.

Інструкція: «Кожна людина обирає аркуш, який вважає найцікавішим, і кладе його поруч з іншим, який, на її думку, пов'язаний із першим. Потім поговоріть із людьми поруч: Як ці дві теми пов'язані між собою?»

Д. Робота в групах – називання процесів (10–15 хв)

Інструкція: «Зберіться в групи по три особи. Обговоріть і запишіть свої висновки: Які основні процеси та наслідки зміни клімату?»

Виходячи з того, що ми сьогодні побачили й обговорили: що стоїть за цими процесами та які соціальні наслідки вони мають?

Е. Підсумки та фінальні роздуми (15–20 хв)

- Інструкція: «Зберімося біля дошки. Узагальнимо результати ваших обговорень. Скажіть: які процеси лежать в основі зміни клімату та які вони мають соціальні наслідки?»
- Записуйте внески груп на дошці або фліпчарті у двох колонках.
- Запропонуйте учасникам самотійно об'єднати записи у групи. Коли перелік стане довшим, запитайте:
 - Які сфери суспільного життя не зазнають впливу цих наслідків?»
 - Завершіть, наголосивши на тому, що наслідки зміни клімату впливають на всі сфери життя на Землі.



Модуль I

Кліматична криза – основи

МЕТОД 2: ПРАВДА ЧИ БРЕХНЯ

I.

I. Загальна інформація

1. Тематичний зміст:

- Основи зміни клімату
- Соціальні наслідки зміни клімату

2. Автор: Фундація «Отварті План», підготовлено на основі матеріалів Осередку Екологічних Дій «Джерела»

3. Цілі навчання:

- Розвиток розуміння впливу зміни клімату на довкілля та різні сфери людського життя

4. Тривалість: 30 хвилин

5. Матеріали:

Доступні онлайн у матеріалах ELY:

- матеріали для тренера/тренерки з поясненнями та готовими відповідями,
- інформаційні картки про зміну клімату та її соціальні наслідки.

I. Опис методу

Підготовка

Ознайомся з матеріалами для тренера/тренерки. Роздрукуй висловлювання та розріж їх на смужки.

A. Обговорення в парах (10 хв)

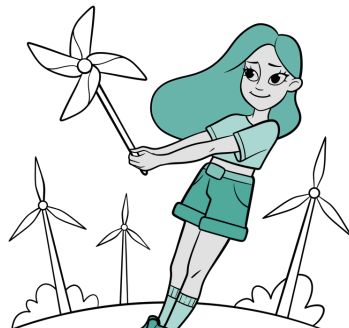
Попроси учасників об'єднатися в пари. Кожен учасник отримує смужку паперу з одним або двома реченнями, що описують наслідок змін клімату.

Завдання: «Поговоріть у парі, чи є кожне з поданих тверджень правдою чи неправдою. Якщо це правда, які процеси це спричиняють?»

B. Презентації (15 хв)

Завдання: «Кожен підходить по черзі, зачитує своє твердження та кладе його на стос "правда" або "брехня". Поясніть, чому ви ухвалили таке рішення та які процеси за ним стоять».

Тренер/тренерка доповнює пояснення за потреби. Заверши вправу, звернувши увагу на часто непомітні наслідки змін клімату для суспільства, культури та економіки.





Модуль І

Кліматична криза – основи

МЕТОД 3: СЕНДВІЧ З КУРКОЮ



I. Загальна інформація

1. Що буде в темі:

- Вступ до змін клімату
- Вплив змін клімату на суспільство

2. Автор: Youth and Environment Europe (YEE), адаптація за T-Kit 13 Ради Європи

3. Освітні цілі:

- Зрозуміти, як їжа пов'язана зі сталим розвитком, природою та здоров'ям
- Переосмислити свої харчові та закупівельні звички

4. Тривалість: приблизно 60 хвилин

5. Матеріали:

- Кріпильна маса або скотч (необов'язково)
- Фліпчарт або екран із запитаннями (необов'язково)

Додатково в матеріалах ELY:

- картка „Сендвіч з куркою” (одна на групу),
- 11 друкованих карток.

II. Опис методу

Підготовка Надрукуйте й виріжте 11 карток та аркуші.

A. Викладання карток мовчки (5–10 хв)

Поділіть учасників на групи по 3–4 особи. Роздайте матеріали. Завдання: «Читайте картки мовчки та викладайте їх навколо сендвіча, якщо вважаєте, що картка з ним пов'язана».

B. Обговорення в групах (20–30 хв)

Групи обговорюють картки, які вони розмістили. Допоміжні запитання: Чи здивувало вас, скільки карток виявилися важливими? Чи якась інформація відбила б у вас бажання з'їсти цей сендвіч?

C. Презентації груп (10 хв)

Групи представляють свої висновки, зачитуючи вибрані картки.

D. Підсумок (10 хв)

Пропоновані запитання для роздумів: Як ви сприйняли цю вправу? Чи варто нам знати більше про те, що ми їмо? Що ще можемо зробити, щоб протидіяти цим проблемам?



Модуль 2

Енергетичне АБВ



Вступ

Модуль допомагає учасникам зрозуміти основи енергетики, способи використання енергії та принципи енергоощадності. Він пробуджує наявні знання, пояснює роботу різних джерел енергії та показує, як щоденні дії людей і держав впливають на споживання енергії та кліматичні наслідки.

Методи:

1. Енергетична куля — швидка, інтерактивна інтеграційна вправа, що активізує наявні знання про джерела енергії, її використання та способи заощадження через рух і короткий обмін ідеями.

2. Енергетичні експерименти — практичні станції, на яких учасники тестують моделі відновлюваних джерел енергії, вимірюють споживання енергії та порівнюють ефективність.

3. Кліматична гра — настільна гра, що показує, як вибір стилю життя та політичні рішення формують вуглецевий слід.

4. LEGO-сценарії майбутнього — креативне групове завдання, що полягає у побудові кліматично нейтральних спільнот майбутнього з використанням кубиків LEGO з урахуванням енергетичних систем і спільних рішень.

Навчальні цілі:

- Розуміння того, як утворюється енергія та як працюють відновлювані джерела завдяки практичним вправам.
- Усвідомлення того, як повсякденні дії впливають на споживання енергії та як економія допомагає зменшити викиди.
- Спільна робота й спілкування, що розвиваються через інтерактивні та ігрові форми.
- Формування вміння критично ставитися до вибору енергетичних рішень у щоденному житті.

Елементи залучення / участі:

- Практичні та рухові завдання підтримують участь людей з різним рівнем мови та знань.
- Робота в малих групах дозволяє робити внесок у різний спосіб: візуально, практично або усно.
- Творчі та ігрові методи полегшують залучення та мотивують спокійніших учасників до активної участі.



Модуль 2

Енергетичне АБВ

МЕТОД І: ЕНЕРГЕТИЧНА КУЛЯ



I. Загальні відомості

1. Тематика:

- Виробництво енергії

2. Автор: Youth and Environment Europe (YEE), підготовлено за міжнародним проектом Eco-Patrols

3. Навчальні цілі:

- Розгляд різних джерел енергії, способів її використання та дій для економії
- Пожвавлення учасників і підсилення поінформованості групи через рух

4. Тривалість: 15 хвилин

5. Матеріали:

- М'яка куля
- Таблиці або картки з категоріями: джерело енергії, застосування, спосіб економії
- Фліпчарт або дошка для фіксації відповідей

Онлайн-матеріали ELY

Порадник для тренерів зі списком способів енергозбереження.

II. Опис методу

Підготовка

- Прочитай інструкцію тренерів.
- Станьте в коло й приготуйте м'яч.
- За потреби додайте картки або зображення про: джерела енергії, сфери використання, економію.

А: Гра «Енергетичний м'яч» (10 хв)

Вступ: «Станьте в коло. Подумайте трохи про приклади природних джерел енергії, способів її використання та заощадження».

Після хвилини почніть: «Передавайте м'яч навмання. Хто спіймає — називає одну річ із теми раунду й передає м'яч далі. Починаємо з джерел енергії».

Продовжуйте, доки кожен висловиться щонайменше один раз або доки ідеї не почнуть повторюватися. Потім перейдіть до Раунду 2: способи використання енергії (наприклад, опалення, транспорт) і завершіть Раундом 3: поради або звички, пов'язані з енергозбереженням (наприклад, вимикання світла).



Модуль 2

Енергетичне АБВ

МЕТОД І: ЕНЕРГЕТИЧНА КУЛЯ



II. Опис методу (продовження)

В. Коло рефлексії (5–7 хв)

Попроси всіх сісти напівколом, дивлячись на дошку з трьома списками. Підсумуй запропоновані ідеї. Запроси до обговорення, використовуючи допоміжні запитання:

- Чи здивували тебе якісь джерела або ідеї?
- Чи з'явилося щось нове або неочікуване?
- Чи пропустили ми якісь важливі джерела або звички?

Використовуй інформацію з посібника для тренерів, щоб допомогти учасникам доповнити списки.

III. Модифікації

Запиши три запитання на великих картках і показуй їх по черзі.

Використовуй картки з малюнками або символами, якщо учасники мають низький рівень читання або особливі потреби.

Дозволь, щоб відповіді були намальовані або інсценізовані у змішаних групах.

Онлайн можна замінити кидання м'яча хмарою слів або повідомленнями в чаті.

IV. Поради для тренерів:

- Ця розширена вправа зміцнює позитивний клімат у групі та допомагає активізувати наявні знання. Уникайте оцінювання — важливіше підтримувати бажання ділитися ідеями.
- Можна змінювати рівень складності або охоплення (наприклад, відновлювані та невідновлювані джерела енергії), адаптуючи питання до віку та рівня знань учасників.
- Не кожному подобається виступати в великій групі — спостерігайте, хто говорить менше, і делікатно заохочуйте до участі.



Модуль 2 Енергетичне АБВ



МЕТОД 2: ЕНЕРГЕТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ

I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг:

- Джерела енергії
- Використання енергії та її заощадження

2. Автор: INFORSE–Europe

3. Освітні цілі:

- Ознайомлення зі способами використання енергії (лічильник енергії), а також виробництвом і передаванням відновлюваної енергії (сонячна, вітрова, механічна) через практичні експерименти.

4. Час: 100–200 хвилин

5. Матеріали:

Моделі та інструкції до станцій, енергетичні етикетки, позначення номерів

В онлайн-матеріалах ELY:

- Інструкції до станцій
- Інформаційні картки
- Посилання на моделі та їх дешевші версії

II. Опис методу

Можна виконувати експерименти для базового або просунутого рівня, або поєднати їх для подовження заняття.

Підготовка:

- Створить 5 станцій, зазначених нижче.
- Підготуйте матеріали, позначте станції, підготуйте інструкції та сформуєте групи по 3–4 особи.

А. Вступ (5 хв)

«Мета заняття — ознайомитися зі споживанням енергії та відновлюваними джерелами. У малих групах ви працюватимете на 5 станціях».

В. Перехід між станціями (5 × 15–30 хв)

Групи відвідують станції: Вітрова енергія, Сонячна енергія, Енергетичний мікс, Споживання енергії та Приготування. Інструкції наведені в додаткових матеріалах. Установіть таймер.



Модуль 2 Енергетичне АБВ



МЕТОД 2: ЕНЕРГЕТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ

II. Опис методу (продовження)

Станція 1: Енергія вітру

Мета: Зрозуміти, як вітер створює рух, генерує силу та електричну енергію.

а) Учасники виготовляють паперовий вітряк і спостерігають його роботу під час ходьби та руху вперед, назад і в сторони.

б) Учасники збирають конструктор з маленьким ротором, моторчиком і світлодіодом LED. Дуючи на ротор, вони приводять його в рух і запалюють світлодіод.

У матеріалах також є додаткове завдання щодо розвитку від вітряка до вітрової електростанції.

Станція 2: Сонячна енергія

Мета: Зрозуміти, як інтенсивність світла впливає на виробництво енергії.

а) Учасники живлять лампу, під'єднану до сонячного елемента, використовуючи сонячне світло та лампи з різною силою світла.

б) Учасники складають і під'єднують сонячний елемент до лампи або маленького вентилятора, а потім використовують різні лампи, щоб перевірити мінімальну силу світла, потрібну для роботи елемента.

Станція 3: Відновлювані джерела енергії

а) Учасники використовують однорідну модель з 3 видами енергії (сонячна, вітрова та ручна/механічна/водна), генератором і світлодіодом, поєднуючи їх різними способами та перетворюючи електричну енергію на механічну й навпаки.

б) Учасники під'єднують окремі моделі сонячної, вітрової та механічної енергії до інших пристроїв або вимірювальних інструментів, щоб дослідити рівень енергії, який створюють різні джерела.



Модуль 2 Енергетичне АБВ



МЕТОД 2: ЕНЕРГЕТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ

Станція 4: Споживання енергії

Мета занять:

- Ознайомлення зі споживанням енергії побутовими приладами
- Розуміння різниці між енергоефективністю та заощадженням енергії.

Станцію проводить особа, яка підтримує учасників, допомагаючи з вимірюваннями в частині А та ведучи частини В і С.

А. Вимірювання

Під наглядом особи, що підтримує, учасники використовують лічильник енергії, щоб виміряти споживання електроенергії побутовими приладами (наприклад, фен, традиційна лампочка, світлодіодна лампочка, радіо, телефон, міксер).

В. Розмова про ефективність

Після перевірки всіх приладів особа, що підтримує, запитує: «Який прилад найефективніший?» Вона пояснює поняття ефективності, дозволяючи учасникам самостійно дійти висновку або озвучує відповідь, якщо вони не можуть її назвати.

Покажіть різні енергетичні етикетки та запитайте: «Яка етикетка відповідає якому протестованому пристрою?»

Попросіть групу підібрати відповідні етикетки до відповідних пристроїв. Давайте підказки, щоб допомогти знайти рішення. Коли етикетки будуть розподілені, запитайте: «Який пристрій є найефективнішим енергетично?»

С. Підсумок

Проведіть обговорення, задаючи запитання:

- «Наскільки важливі законодавчі стандарти енергоефективності?»
- «Чи зміните ви спосіб використання електроприладів після сьогоднішньої зустрічі?»

Д. Нотатки для тренерів

Ця станція має однаковий опис для базового та просунутого рівня. Її можна продовжити до тридцяти хвилин, додаючи більше пристроїв або рахуючи власне споживання енергії вдома. Аркуш для цієї вправи знаходиться у матеріалах. Список підказок щодо енергоефективності може слугувати джерелом натхнення.



Модуль 2 Енергетичне АБВ



МЕТОД 2: ЕНЕРГЕТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ

II. Опис методу (продовження)

Станція 5: Приготування їжі з використанням природної енергії

Мета: Ознайомлення зі способами використання природної енергії для виконання завдань без електрики. Формування усвідомленого підходу до життя з низьким споживанням енергії.

а) Учасники переглядають фото та відео, які показують пристрої для приготування їжі без електрики, що працюють завдяки силам природи: коробку з сіном, сонячну плиту та сонячну піч, ефективну дров'яну плиту з двома горщиками, електричну сковарку.

Текст на станції:

Перегляньте матеріали та обговоріть способи приготування їжі з електрикою та без електрики або палива.

Який спосіб ви хотіли б спробувати?

б) Учасники будують сонячну піч.

Інструкція, матеріали та інструменти розміщені на станції.

Підсумок (20 хв)

А. Перші враження (5 хв)

Запитайте: «Яка станція була для вас найбільш неочікуваною або такою, що найбільше запам'яталася?»

В. Групова рефлексія (10 хв)

Попросіть учасників подумати над такими питаннями:

«Які спільні теми щодо виробництва та використання енергії ви помітили?»

Проведіть обговорення, використовуючи запитання:

- «Чи змінилося ваше уявлення про енергоефективність або відновлювану енергію?»
- «Як громади або домогосподарства можуть використовувати ці технології?»

Запишіть ключові висновки на дошці.

Найважливіші моменти:

- Відновлювані джерела енергії можна поєднувати.
- Енергоефективність так само важлива, як і виробництво.
- Щоденні вибори (пристрої, способи приготування їжі) впливають на загальне споживання енергії.



Модуль 2

Енергетичне АБВ

МЕТОД 3: КЛІМАТИЧНА ГРА



I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг

- Використання енергії, соціальні наслідки зміни клімату

2. Автор: INFORSE-Europe на основі матеріалу Energimuseet (Данія)

3. Освітні цілі:

- Знання та оцінка впливу різних стилів життя та політичних рішень на клімат.
- Роздуми про майбутнє з низькими викидами через усвідомлений вибір у сфері житла, мобільності, харчування та управління.

4. Тривалість: 70 хвилин

5. Матеріали:

- Доступні онлайн у матеріалах ELY:
- Ігрова дошка з блоками
- Картки політичних втручань

Інформаційні картки:

Дані про викиди CO₂, зміну клімату та політику, калькулятори вуглецевого сліду, сонячна енергія, системи опалення та теплові насоси.

II. Опис методу

Підготовка

- Підготуйте одну дошку для 3–5 учасників разом з інструкціями та набором конструктора, що стосуються стилю життя (житло, транспорт, харчування, життєві рішення). На етапі В додайте картки політичних втручань (державні дії).

A. Вступ до вибору стилю життя (5 хвилин)

Тренер/тренерка показує блоки та називає їхні категорії, щоб пояснити правила:

- «Дізнайся, як вибір стилю життя та політичні рішення впливають на твої індивідуальні викиди CO₂ і на ширші наслідки на рівні держави. Використовуючи картки-блоки — кожна з яких показує інтенсивність CO₂ у різних категоріях — обговори свої теперішні вибори і разом визначте, що б ви обрали, якби жили разом як співмешканці».
- Запитайте: «Чи є запитання, перш ніж почнемо?»



Модуль 2

Енергетичне АБВ

МЕТОД 3: КЛІМАТИЧНА ГРА



II. Опис методу (продовження)

Б. Стиль життя – вибори (15 хвилин)

Дайте учасникам трохи часу, щоб поговорити про свої теперішні вибори й разом вирішити, що б вони обрали, якби жили разом. Відповідайте на запитання.

В. Картки державних втручань (5 хвилин)

Тренер/тренерка пояснює картки державних втручань, щоб уточнити інструкції:

"Держава може допомагати збільшувати або зменшувати споживання енергії та викиди вуглецю через такі дії, як дотації, податки та правила. Перегляньте картки, подивіться та обговоріть, як вони впливають на вуглецевий слід вашого домогосподарства".

Поставте запитання: "Чи маєте питання, перш ніж почати?"

Г. Презентація і підсумки (15 хвилин)

- Питання: «Розкажіть іншим групам про ваше бачення майбутнього. Яким є ваш вуглецевий слід?»
- Як він змінюється порівняно з теперішнім життям?
- Як вплинули картки політик?
- Які розмови чи компроміси з'явилися під час роботи в групі?»

III. Модифікації

Додайте картки, пов'язані з національною політикою — актуальною або запланованою.

IV. Поради для тренерів

Ігри сприяють швидшому навчанню, ніж традиційні методи. Вони допомагають краще справлятися зі складністю. Важливо, щоб учасники мали свободу прийняття рішень, тому не втручайтеся у роботу групи.



Модуль 2

Енергетичне АБВ



МЕТОД 4: LEGO – СЦЕНАРІЙ МАЙБУТНЬОГО

I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг:

- Використання енергії, свідома громадська участь

2. Автор: INFORSE-Europe

3. Освітня мета:

- Заохотити до дій, показуючи позитивне бачення майбутнього та вплив спільнот на розвиток відновлюваної енергії.

4. Тривалість: 30–60 хвилин

5. Матеріали:

- Конструктор LEGO (різні деталі для творчого будування)
- Проектор або паперові матеріали

У матеріалах ELY онлайн:

- Посібник із презентацією
- Інформаційні картки про енергетичні спільноти та застосування відновлюваної енергії (сонячна, вітрова, теплові насоси)

II. Опис методу

Підготовка

- Підготуйте місце з великою коробкою конструктора LEGO. Створіть групи по три особи й забезпечте їм достатньо простору для роботи.

A. Вступ (5 хв)

Можливе звернення до попереднього методу: «Оскільки ми вже побачили вплив енергетичного вибору, тепер ваша черга — створити власну майбутню спільноту».

Тренер/тренерка пояснює завдання:

- «Усі групи користуються однією великою коробкою LEGO. Створіть спільноту, яка в майбутньому буде кліматично нейтральною, стійкою та зручною для життя. Будьте творчими!»
- Запитайте: «Чи є питання перед тим, як ми почнемо?»

Б. Спільне будування (20–30 хв)

Групи будують свої спільноти з LEGO. Немає неправильних проєктів — важливі уява та залученість.



Модуль 2 Енергетичне АБВ



МЕТОД 4: LEGO – СЦЕНАРІЇ МАЙБУТНЬОГО

II. Опис методу (продовження)

В. Презентації груп (10–15 хвилин)

Тренер/тренерка збирає стратегії, згадані у презентаціях, такі як відновлювана й розподілена енергія, спільний транспорт, сонячна енергія.

Запитання: «Кожна група представляє свою майбутню спільноту іншим, пояснюючи головні риси проєкту, такі як:

- Форми виробництва енергії
- Соціальні та культурні аспекти
- Виклики, на які відповідає проєкт
- Спосіб ухвалення рішень у групі

Г. Обговорення і рефлексія (10–20 хвилин)

Поясніть поняття енергетичної спільноти та покажіть приклади енергетичних кооперативів і еко сіл із посібника для тренерів. Заохотьте учасників порівняти свої створені спільноти з реальними прикладами.”

III. Модифікації

- Кожна група, коли це можливо, обирає по одній моделі вітрової, сонячної та водної електростанції, щоб додати їх до своєї LEGO-енергоспільноти.
- Щоб ускладнити роботу просунутих груп, можна підготувати підказки або сценарії, що демонструють виклики та обмеження, пов'язані з цілями на 2050 рік.

IV. Нотатки для тренерів

Навчання через гру допомагає швидше й легше розуміти нові й складні теми. Дай учасникам можливість діяти самостійно й не втручайся в перебіг роботи.

Цю вправу можна використовувати як продовження Методу 2.3 – Кліматична гра або як вступ до Модуля 4 – Активне громадянство.



Модуль 3

Кліматична справедливість



Вступ

Цей модуль допомагає учасникам зрозуміти, як зміна клімату впливає на людей і суспільства. Він показує глобальну нерівність, відповідальність за викиди та те, як екологічні проблеми шкодять людям. Також демонструє зв'язки між кліматичними змінами та владою, географією й економікою.

Методи:

- 1. Хто відповідає за викиди?** – групове завдання з упорядкування країн за рівнем викидів CO₂, що відкриває розмову про історичну відповідальність і справедливість.
- 2. Глобальне картування систем** – спільна вправа, що поєднує споживання енергії, промисловість і соціальні наслідки, показуючи, як глобальні системи формують викиди та нерівність.
- 3. Марш кліматичної нерівності** – рухлива розповідна вправа, що ілюструє досвід людей, які стикаються з наслідками клімату, та сприяє емоційному залученню.
- 4. Кліматичні війни** – вправа на основі прикладів, що аналізує конфлікти, сформовані кліматичним тиском, заохочуючи до розмови про мир, ресурси та справедливість.

Освітні цілі:

- Розуміння нерівностей у впливі кліматичних наслідків і відповідальності за викиди.
- Пізнання ролі політики, економіки та суспільства у формуванні вразливості та стійкості.
- Поглиблення емпатії та цілісного мислення в діях на підтримку кліматичної справедливості.

Елементи залучення/участі:

- Рухові та історичні завдання допомагають брати участь людям з різним рівнем володіння мовою.
- Спільне створення мап і впорядкування змісту дає простір для різних форм висловлення.
- Методи заохочують ділитися різними поглядами, полегшуючи роботу з темою кліматичної справедливості.



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 1: ХТО ВІДПОВІДАЄ ЗА ВИКИДИ?



I. Загальна інформація

1. Основні теми:

- Кліматична справедливість
- Соціальні наслідки кліматичних змін

2. Автор: Фундація «Otwarty Plan», на підставі матеріалів Осередку екологічних дій «Джерела»

3. Навчальні цілі:

- Дізнатися, які країни продукують найбільше та найменше CO₂
- Обговорити відповідальність за скорочення викидів, включно з роллю урядів і великих корпорацій

4. Тривалість: 60–90 хв

5. Матеріали:

- Дошка для підвішування списків
- Скотч або кнопки

Доступно онлайн у матеріалах ELY:

Списки країн і посібник для тренерів з відповідями

II. Опис методу

Підготовка

- Прочитай інструкції для тренера/тренерки.
- Вибери і роздрукуй список країн із доступних онлайн-джерел, за потреби адаптувавши його для групи учасників.
- Розріжте список на смужки, кожна з назвою однієї країни.
- Помістіть один набір смужок у конверт для кожної групи.

A. Сортування країн (15 хв)

- Вступ: «У цій вправі ми подивимось, які країни мають найвищі викиди CO₂. Чому одні виділяють багато, а інші значно менше?»
- Розділіть учасників на групи по 3–4 особи. Інструкція: «Працюйте в групах, обговоріть і розташуйте смужки з назвами країн за річними викидами CO₂. Прикріпіть готовий список на аркуші паперу.»

Б. Розв'язання завдання (15 хв)

- Зберіть списки та розмістіть їх поруч із правильною послідовністю на стіні або дошці. Проведіть обговорення та розкажіть про історію окремих країн і економік, що розвиваються.



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 1: ХТО ВІДПОВІДАЄ ЗА ВИКИДИ?



II. Опис методу (продовження)

Почніть з цих питань:

- «Які відмінності між списками?»
- «Які країни вам було найлегше розмістити і чому?»

В. Вступ до кліматичної справедливості (10 хв)

Запитайте учасниць і учасників: «Паризька угода визначає цілі щодо обмеження глобального потепління. Але хто має бути лідером у скороченні викидів? Хто несе найбільшу відповідальність, а хто найбільше відчуває наслідки зміни клімату?»

Обговоріть: «Що для вас означає кліматична справедливість?»

Зберіть відповіді та допоможіть врахувати такі аспекти:

- Розподіл відповідальності: країни Глобального Півдня та Глобального Півночі, високі vs. низькі викиди; поточні покоління vs. майбутні покоління.

Г. Вправа Чотири Кути – Хто має діяти першим (20 хв)

Запитайте учасниць і учасників: «Хто, на вашу думку, має взяти на себе найбільшу відповідальність за скорочення викидів CO₂?»

Призначте кожен кут одній із груп:

- Країни з високими доходами, які історично викидали найбільше
- Країни, що розвиваються, які сьогодні є серед найбільших викидачів (наприклад, Китай, Індія, Бразилія)
- Міжнародні організації та уряди
- Люди та спільноти в усьому світі

Інструкція: «Перейдіть до кута, з яким ви згодні. У своєму куті підготуйте аргументи. Враховуйте справедливість, історичну відповідальність та можливості для дій. Коли будете готові, представте свої аргументи всій групі».

Кожна група презентує свої аргументи щодо того, хто має нести відповідальність. Проведіть обговорення, дозволяючи групам ставити одне одному запитання.

Е. Підсумок

Запитайте: «Чи залишилися відкриті питання?» Підсумуйте основні думки та пов'яжіть їх із наступними вправами.



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 2: ГЛОБАЛЬНЕ КАРТУВАННЯ СИСТЕМ



I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг:

- Кліматична справедливість
- Соціальні наслідки зміни клімату

2. Автор: MigLAB, gUG

3. Навчальні цілі:

- Показати зв'язки між енергетичними системами, промисловістю, інфраструктурою та політикою,
- Усвідомити наслідки зміни клімату для людей у світі,
- Поговорити про дії урядів і великих компаній.

4. Тривалість: 40–90 хв

5. Матеріали:

Великі аркуші паперу, фліпчарт або цифрова дошка,
Кольорові наліпки-крапки,

Картки або маленькі індексні картки та м'яч.

Матеріали ELY доступні онлайн: посібник, картки категорій,
картки ризиків

II. Опис методу

Підготовка:

- Завантажте посібник для тренерів і ознайомтеся з ним.
- Підготуйте робочий простір (очний або цифровий) для мозкового штурму та картування систем.
- Підготуйте та надрукуйте або відкрийте: Картки Категорій і Картки Ризиків.

А. Вітання і спільний штурм ідей (15 хв)

«Сьогодні ми побачимо, що енергетичні системи — це поєднання технологій, суспільства, політики та історії».

Станьте в коло перед мапою. Поясніть: «Коли людина спіймає м'яч, вона називає одну дію, яка спричиняє викиди вуглекислого газу в щоденному житті та у світі».



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 2: ГЛОБАЛЬНЕ КАРТУВАННЯ СИСТЕМ



II. Опис методу (продовження)

А. (продовження)

- Другий тренер/друга тренерка записує відповіді на дошці або стікерах та об'єднує схожі ідеї у групи: транспорт, харчове виробництво, опалення, промисловість, інтернет, лікарні тощо.
- Після трьох раундів поставте запитання: «Чи щось залишилося поза увагою?»

Б. Картування зв'язків (15 хв)

Запитайте: «Яким чином ці сфери пов'язані між собою?»
Зберіть відповіді й позначте зв'язки стрілками, щоб це було видно (наприклад, транспорт → промисловість).

Обговорення:

- «Які зв'язки у використанні енергії вас найбільше вразили?»
- «Які сфери найбільше залежать від інших?»
- «Де можуть ховатися приховані способи використання енергії чи глобальний вплив?»

В. Інтенсивність викидів CO₂ (15 хвилин)

Пояснення кольорів:

Високі викиди (наприклад, літаки, цементні заводи)

Середні викиди (наприклад, перевезення продуктів, використання інтернету)

Низькі викиди (наприклад, ходьба, сонячне освітлення)

Завдання: «Позначте крапку в кожній частині карти, що стосується вас».

Після виконання завдання запитайте учасників:

- «Які елементи карти спричиняють найбільшу шкоду довкіллю?»
- «Що ви помічаєте щодо споживання енергії різними видами діяльності?»



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 2: ГЛОБАЛЬНЕ КАРТУВАННЯ СИСТЕМ



II. Опис методу (продовження)

Г. Прогулянка заради кліматичної справедливості (25 хв)

- Проведіть метод «прогулянка кліматичних нерівностей» і поверніться до карти.
- Запитайте учасників: «У трійках оберіть історію, яка вас найбільше зворушує, і візьміть її із собою до системної карти».

Д. Картування несправедливості (20 хв)

Коли всі повернуться до карти, запитайте: «Які види використання енергії — як-от транспорт, виробництво, зв'язок — найбільш помітні у вашій історії? Будь ласка, розмістіть історію з прогулянки на карті, мовчки».

- Коли всі закінчать, представте картки ризиків і запитайте: «Тепер розкажіть свою історію, оберіть картки ризиків, що їй відповідають, і поясніть чому».
- Підсумуйте питанням: «Які зміни могли б зменшити ці ризики?» Список ідей можна знайти в матеріалах для тренерів.

III. Модифікації

А–В (45 хв) — вправа, спрямована на пояснення того, як енергоспоживання пов'язане з рівнем викидів. Добре доповнює майстерні з енергії та клімату.

Г–Д (45 хв) — ключові частини майстерні щодо кліматичної справедливості, які радимо використовувати.

IV. Поради для тренерів

Досвід показує: щоб люди були готові змінювати свій підхід до енергії та виробництва, їм потрібно розуміти людські наслідки кліматичних змін — як у частинах Г та Д.

А–В: Окрема вправа, що дає широке уявлення про світову енергетику та кліматичні зміни. Рекомендована як розширення Модуля 2: Енергія АБВ.

А–Д: Центральний елемент Модуля 3 — Кліматична справедливість.



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 3: МАРШ КЛІМАТИЧНОЇ НЕРІВНОСТІ



I. Загальна інформація

1. Основні теми:

- Кліматична справедливість
- Соціальні наслідки кліматичних змін

2. Автор: Фондація Otwarty Plan/MigLAB

3. Мета:

- Розвинути емпатію та мислення щодо глобальної екологічної рівності.
- Показати, як соціальний стан і місце проживання впливають на кліматичну нерівність.
- Пояснити зміни клімату як наслідок економічної системи.

4. Тривалість: 15–30 хвилин

5. Матеріали:

- Папір, ручки, просторе місце для прогулянки: зала, коридор або маршрут надворі.

В онлайн-матеріалах ELY можна знайти:

Порадник для тренера, Картки з історіями та аркуші для дискусій для розміщення на маршруті.

II. Опис методу

Підготовка

Розкладіть картки з історіями, а під кожну — картку для обговорення. Розташуйте їх так, щоб групи з 3–4 осіб могли вільно зупинятися біля кожної історії.

А. Вступ до прогулянки (5 хвилин)

За бажанням можна звернутися до попередньої карти системи: «Карта дуже складна й доволі абстрактна». Поясніть вправу: «Зараз покажемо, що наш нинішній енергетичний та економічний устрій означає в повсякденному житті людей у різних частинах світу».

Б. Прогулянка (20 хвилин)

Поділіть учасників на малі групи або пари (2–4 особи) та скажіть: «Вирушайте на прогулянку нерівністю клімату, щоби замислитися над реальними історіями. Додайте свої коментарі. Обговоріть також нотатки попередніх груп».



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 3: МАРШ КЛІМАТИЧНОЇ НЕРІВНОСТІ



II. Опис методу (продовження)

В. Називання загроз (15 хв)

Зберіть групи разом і представте типи загроз із матеріалів для тренерів: екологічні загрози, глобальна несправедливість, загрози для здоров'я спільнот, нестача продовольчої чи водної безпеки.

Запитайте учасників: «Розкажіть тепер свою історію, вкажіть відповідні загрози та поясніть чому».

Г. Ідеї для змін (15 хв)

Проведіть обговорення і занотуйте відповіді на запитання: «Які зміни могли б зменшити ці загрози?» Доповнюйте ідеї пропозиціями змін із матеріалів для тренерів.

Д. Підсумок (5 хв)

Запитайте: «Чи є запитання?» Потім підсумуйте найважливіші висновки та підкресліть елементи, які з'являться у наступних вправах.

III. Модифікації

А–Д (60 хв) — індивідуальний метод, який допомагає побачити людські наслідки змін клімату через особисті історії, подані у стислому й чіткому вигляді.

А–Б (25 хв) доповнює глобальну мапу системи (Модуль 3, Метод 2), допомагаючи учасникам поєднати економічні процеси та енергетичне використання з реальними життєвими ситуаціями.

IV. Поради для тренерів

Дані свідчать, що людські історії про вплив кліматичних змін допомагають людям переглядати своє ставлення до енергії та економічних рішень. Цей метод відповідає цій потребі.

А–В: Окрема вправа для ширшого погляду на виробництво енергії та зміни клімату. Підходить як продовження Модуля 2: Енергія АБВ

А–Д: Важлива частина Модуля 3 – Кліматична справедливість



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 4: КЛІМАТИЧНІ ВІЙНИ



I. Загальна інформація

1. Тематика:

- Кліматична справедливість
- Соціальні наслідки кліматичних змін

2. Автор: Фундація Відкритий План/MigLAB

3. Мета навчання:

- З'ясувати вплив кліматичних змін на сучасні конфлікти, мир і безпеку.
- Назвати приклади кліматичних напружень на карті світу.

4. Тривалість: 50 хв

5. Необхідні матеріали:

- Самоклеючі картки, маркери
- Таймер, дошка, проєктор

У наявності онлайн у матеріалах ELY:

- Посібник для тренерів
- Картки з фактами про кліматичні зміни та соціальні наслідки
- Картки конфліктів або слайди
- Посилання на матеріали про конфлікти
- Карта світу у проєкції Петерса

II. Опис методу

Підготовка

Ознайомся з посібником для тренерів.

Підготуй карту та картки конфліктів або зроби слайди з конфліктами.

А. Питання для старту (5 хв)

Запитай або напиши: «Коли клімат продовжить змінюватися, через що люди можуть сваритися?» Учасники пишуть короткі відповіді на стікерах і приклеюють їх на дошку.

Б. Випадок конфлікту (15 хв)

Групи з 2–4 осіб працюють над одним прикладом. Вони обговорюють:

Причину конфлікту, залучені групи та зв'язок із:

Працею та повсякденним життям

Споживанням енергії

Тим, що кліматичні зміни роблять погоду гарячішою та більш екстремальною

Функціонуванням економіки



Модуль 3

Кліматична справедливість

МЕТОД 4: КЛІМАТИЧНІ ВІЙНИ



II. Опис методу (продовження)

В. Розміщення на карті (15 хв)

Попросіть учасників: «Представте свою ситуацію групі та розмістіть її на мапі світу в проєкції Петерса. Додайте також ресурс, про який ідеться, та залучені групи».

Г. Обговорення (15 хв)

Ведіть відкриту розмову про таке:

- Чи бачите ви якісь закономірності у групах, яких торкаються кліматичні конфлікти?
- Чи деякі регіони постраждали більше за інші?
- Що можна зробити, щоб вирішити ці конфлікти?
- Що можна зробити, щоб запобігти майбутнім конфліктам?

Підсумуйте, пов'язуючи розмову з Модулем 4 – Активне громадянство. Дайте підказку, що цей модуль показує, як ми можемо діяти задля змін через участь у демократичних процесах у світі, у державах та в місцевих громадах. Завершіть на позитивній ноті.

III. Зміни та розширення

Медіа: Використовуйте короткі записи замість карток конфліктів. Посилання доступні у посібнику для т.

Дослідження: Запропонуйте учасникам перевірити, як зміна клімату може впливати на сучасний конфлікт.

IV. Поради для тренерів

Звертайте увагу на можливий травматичний досвід: Обираючи метод, пам'ятайте про можливі воєнні переживання серед учасників. Уникайте прикладів, пов'язаних із їхніми країнами.

Поширена мапа світу часто робить країни Європи та Півночі більшими, ніж вони є. Мапа Петерса точніше показує реальні розміри країн і допомагає краще зрозуміти масштаби кліматичних конфліктів.

Метод добре поєднується з вправами про глобальні, національні й місцеві форми участі в демократії.



Модуль 4

Активне громадянство

IV.

Вступ

Цей модуль знайомить учасників з темою демократичної участі у контексті дій задля клімату. Він показує, як люди, організації та уряди впливають на кліматичну політику, а також допомагає зрозуміти, як локальні дії пов'язані з рішеннями, що ухвалюються на глобальному рівні.

Методи:

1. Організаційне Бінго – весела, інтерактивна діяльність, що знайомить з ключовими міжнародними кліматичними переговорними процесами та організаціями, а також показує їхній зв'язок із місцевими ініціативами та учасниками.

2. Кліматичні переговори ЄС – симуляція, у якій учасники беруть на себе ролі представників урядів, щоб домовлятися про кліматичну політику та національні цілі.

3. Кав'ярня участі – групова вправа, що досліджує різні форми громадської активності, оцінює їхню ефективність і допомагає визначити власні шляхи участі.

Цілі навчання:

- Дізнатися про різні рівні демократичної участі та зрозуміти, як вони впливають на ефективні дії щодо клімату.
- Дослідити, як громадяни, установи та міжнародні органи формують кліматичну політику, переговори та їхнє впровадження.
- Розвивати співпрацю, уміння спілкуватися та ухвалювати рішення через рольові ігри, впорядковані обговорення та рефлексю.

Залучення та участь:

- Рольові ігри, дискусійні раунди та робота в малих групах створюють багато способів участі та допомагають цінувати різні стилі спілкування.
- Методи пропонують прості й доступні активності, що підходять для різного рівня володіння мовою та політичного досвіду.
- Діяльності підкреслюють особисту важливість теми та посилюють відчуття впливу, допомагаючи учасникам побачити власні можливості долучення до демократичних процесів.



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 1: ОРГАНІЗАЦІЙНЕ БІНГО

IV.

I. Загальна інформація

1. Тематичний обсяг:

- Демократична участь
- Активне громадянство

Кліматична справедливість

2. Автор: MigLAB, INFORSE-Europe

3. Навчальні цілі:

- Дізнатися про міжнародні організації та процеси, пов'язані з кліматом
- Пов'язати глобальні організації з місцевими, знайомими учасникам

4. Тривалість: 25–60 хвилин (залежно від змін)

5. Матеріали:

- Камінці для позначання (або подібні)
- Таймер, дошка, проектор

Доступно в онлайн-матеріалах ELY:

- Посібник для тренерів.
- Камінці для позначання (або подібні)
- Картки бінго (3 версії)
- Посилання на відео

II. Опис методу

Підготовка

- Ознайомтеся з посібником для тренерів.
- Роздрукуйте та роздайте три варіанти карток бінго та по 5 камінців для кожного учасника.
- Попередньо перевірте посилання на відео, щоб упевнитися, що звук і зображення працюють правильно, а мова відповідає рівню учасників.

A. Фаза бінго (10 хв)

Вступ: «За хвилину ми подивимось відео. На вашій картці бінго ви бачите короткі назви важливих організацій та процесів, пов'язаних із кліматом. Кожного разу, коли почуєте один із цих скорочень у відео, покладіть на нього камінець. Хто перший скаже „Бінго“?»

B. Фаза глобального відкриття (15 хв)

Тепер перевіримо скорочення, які ви відзначили. Які з цих організацій ви вже знали, а які для вас нові? Чи можете сказати, чому кожна з них є важливою?



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 1: ОРГАНІЗАЦІЙНЕ БІНГО

IV.

II. Опис методу (продовження)

Дозвольте учасникам визначити організації та їхні ролі під час розмови або під час раунду. Після обговорення кожної організації розмістіть її коротке резюме на презентації або дошці, щоб полегшити запам'ятовування.

В. Етап локального ознайомлення (5 хв)

"Тепер проведемо раунд. Коли настане ваша черга, назвіть одну локальну організацію або ініціативу в *Берліні* [вказіть регіон, у якому проходить тренінг], що працює над питаннями клімату або сталого розвитку". Поступово записуйте відповіді на дошці поруч із міжнародними організаціями.

Г. Етап поєднання (15 хв)

Після раунду поділіть учасників на групи по три особи, без зміни місць, і попросіть: "Протягом 5 хвилин обговоріть з людьми поруч: Чи бачите ви зв'язок між міжнародними та локальними організаціями, записаними на дошці?"

Через 5 хвилин: «Будь ласка, нехай представник від кожної групи по черзі розповість, які зв'язки між локальними та глобальними організаціями ви обговорили». Записуй відповіді, позначаючи лініями та ключовими словами зв'язки між міжнародним і місцевим рівнями.

Д. Завершення та підсумки (10–15 хв)

Постав запитання:

- «З огляду на ваші відповіді: як місцеві ініціативи або активізм можуть впливати на глобальні процеси?»
- На завершення: «Чи є запитання, які залишилися без відповіді?»

III. Модифікації

Пункти А–Б можуть бути використані як коротка, активна вправа.

IV. Нотатки для тренерів

Не всі охоче говорять у великій групі. Зміна форматів — від відкритих дискусій до роботи в колі, парах або малих групах — допомагає кожному поділитися думками комфортним для себе способом.



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 2: ПЕРЕГОВОРИ ЩОДО КЛІМАТУ ЄС

IV.

I. Загальна інформація

1. Тематика:

- Демократична участь
- Кліматична справедливість

2. Автор: INFORSE-Europe у співпраці з Energitjenesten та VedvarendeEnergi

3. Навчальні завдання:

- Пояснення демократичних викликів у національній та європейській енергетичній політиці
- Тренування навичок спільної роботи та ведення переговорів

4. Тривалість: 60–120 хвилин

5. Матеріали:

- Проектор і поверхня для презентацій

У матеріалах ELY онлайн доступні:

- Посібник тренера
- Інформаційні картки: 100% ВДЕ, Енергоефективність
- Країнові картки
- Каталог політичних інструментів
- Excel-файл з бюджетами енергії та викидів

II. Опис методу

Підготовка

Прочитайте посібник для тренерів.

Видрукуй і роздай матеріали: інструкції, презентації, картки країн та перелік політичних інструментів.

Перевірте Excel-файли й підготуйте їх до роботи.

A. Вступ і розподіл ролей (15–30 хвилин)

Представте учасникам:

«Ви зараз лідери своєї країни під час переговорів у ЄС. Прочитайте картку своєї країни. Визначте, що потрібно і чого прагне ваша країна. Я підійду до кожної групи, щоб відповісти на запитання щодо профілів.»

«У своїй групі вирішіть, хто виконуватиме яку роль — прем'єр-міністр, міністр клімату або міністр економіки. Обговоріть енергетичні проблеми та цілі вашої країни. Представляйте інтереси міністрів, а не власні. Спільно складіть план і занесіть його до Excel-аркуша. Я буду доступний/доступна, якщо вам знадобиться допомога.»

Тренер/тренерка пересувається між групами, підтримуючи учасників.



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 2: ПЕРЕГОВОРИ ЩОДО КЛІМАТУ ЄС

IV.

II. Опис методу (продовження)

Б. Саміт із презентаціями (15 хв)

Кожна група представляє свій план іншим (максимум 4 хвилини на країну). Інші групи можуть реагувати.

Питання до учасників:

«Представте свій план іншим країнам. Розкажіть, які у вас цілі та які дії ви плануєте вжити. Послухайте інші країни та за потреби дайте відповідь.»

В. Обговорення справедливості (15 хв)

Тренер/тренерка ставить короткі питання для рефлексії про процес і навчання:

- «Як це було — говорити від імені вашої країни?» (прем'єри)
- «Як це було — виконувати роль міністра?» (інші міністри)
- Що було складно?
- Чому ви навчилися про співпрацю в ЄС?

Завершіть питанням: «Чи залишилися ще якісь відкриті запитання?»

IV. Модифікації

- Підлаштуйте рівень складності під групу, обираючи простіші або більш просунуті мовні варіанти та додаючи більше часу на читання і підготовку Excel-файлу.
- Розширте елемент рольових ігор, додавши приховані цілі кожного міністра. Це робить переговори більш реалістичними та підвищує залученість учасників. Картки з цілями доступні в онлайн-матеріалах.
- Додайте країну з Глобального Півдня, щоб показати різницю у викидах.

V. Поради для тренерів

Сила цієї вправи полягає в розумінні того, що рішення приймаються з урахуванням потреб кожної країни. Варто підтримувати учасників у ролях, щоб вони могли це відчувати. Метод цікавий, але іноді складний, тому добре пересуватися між групами та надавати допомогу, коли це необхідно.



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 3: ПАРТИСИПАТИВНА КАВ'ЯРНЯ

IV.

I. Загальна інформація

1. Тема:

- Громадянська участь
- Кліматична справедливість

2. Автор: MigLAB

3. Мета заняття:

- Ознайомлення з різними формами громадянської та демократичної участі
- Рефлексія над власною та чужою активністю
- Заохочення до майбутніх дій у різних формах

4. Тривалість: 40 хв

5. Матеріали:

- Дошка або стіна
- Наклейки-крапки

Доступні онлайн у матеріалах ELY:

- Посібник для тренерів
- Картки або листочки з різними формами участі

II. Опис методу

Підготовка

- Ознайомся з посібником для тренерів.
- Роздрукуй картки або підготуй стікери з різними формами участі й поклади їх перевернутими.
- Намалюй схему з вертикальною віссю «легко – складно залучити» та горизонтальною «дієво – недієво».

A. Розміщення карток (10 хв)

Вступ: «Візьми картку й прочитай. Як думаєш, де вона має лежати? Це легко, складно, дієво? Поклади її на схему. Потім візьми наступну картку, доки всі не будуть розкладені.»

Б. Оцінка участі (10 хв)

«Тепер візьми наклейки. Познач форми, які ти вже використовував.»

В. Групова рефлексія (10 хв)

Тренер/тренерка спрямовує розмову, звертаючи увагу на дієві способи, які рідко застосовуються.



Модуль 4

Активне громадянство

МЕТОД 3: ПАРТИСИПАТИВНА КАВ'ЯРНЯ

IV.

II. Опис методу (продовження)

В. Групова рефлексія (продовження)

- Які форми участі більш популярні, а які менш?
- Чому так відбувається?
- Як зробити так, щоб ефективні, але більш трудомісткі форми участі використовувалися частіше?

Г. Особисте зобов'язання

- Тренер/тренерка заохочує учасників спробувати нові форми участі, кажучи:
- «Виберіть одну форму, яку ви ще не пробували. Пообіцяйте собі та групі, що спробуєте її протягом найближчих трьох місяців. Ви можете задокументувати та поділитися своєю участю, надіславши групі фото.»
- Заохочуйте учасників приєднатися до анонімного списку розсилки, щоб після тренінгу вони могли ділитися своїм досвідом із групою.

IV. Модифікації

- Підлаштуйте рівень складності під групу, обираючи простіші або більш просунуті мовні варіанти та додаючи час на читання і підготовку Excel-файлу.
- Розширте частину рольових ігор, додавши приховані цілі для кожного міністра. Це робить переговори більш реалістичними та підвищує залученість учасників. Картки з цілями доступні в онлайн-матеріалах.
- Додайте країну з Глобального Півдня, щоб показати різницю у викидах.

V. Нотатки для тренерів

Включення досвіду учасників у повсякденне життя є ключовим для тренінгів, орієнтованих на залучення. Підтримуйте відкриту та щирі дискусію. Допмагайте учасникам ідентифікувати бар'єри та мотиватори. Підтримуйте їх у створенні реалістичних зобов'язань та можливих наступних дій.